

Fiscale problemen bedrijfsopvolging

» *Albert-Jan van Soelen*

Het jaarlijkse fiscale kwartetspel tussen het kabinet en de Tweede Kamer heeft opgeleverd dat de overgang van ondernemingsvermogen met ingang van 2007 voor 75 procent wordt vrijgesteld van successierecht. Maar de ongelijkheid tussen ondernemers onderling wordt ten onrechte niet opgelost.

Het kabinet heeft onlangs voorgesteld de bestaande vrijstelling voor ondernemingsvermogen in het successierecht met ingang van 2005 op te trekken van 30 naar 50 procent. De Tweede Kamer heeft daar bij de behandeling van het Belastingplan 2005 nog een schep bovenop gedaan. In het wetsvoorstel, dat thans bij de Eerste Kamer ligt, wordt deze vrijstelling verhoogd naar 60 procent in de jaren 2005 en 2006, en naar maar liefst 75 procent vanaf 1 januari 2007. Goed nieuws dus voor ondernemers — en vooral voor degenen die het nog twee jaar kunnen uitzingen. Per saldo is straks over niet meer dan 25 procent successierecht verschuldigd over bedrijfsvermogen dat door overlijden in handen komt van de volgende generatie. Dit successierecht hoeft bovendien pas na tien jaar — met rente — te worden betaald. De contante waarde van de successiebelastingdruk op ondernemingsvermogen wordt hiermee teruggebracht tot zo'n 6 procent.

De conclusie is evident. Onder de nieuwe regeling is het fiscaal buitengewoon voordelig het vermogen dat vastzit in een onderneming, eerst bij overlijden te laten overgaan op de volgende generatie. En pas te gelde te maken — nadat bij de verkrijgers de tienjaarstermijn is verstreken. Als vermogende Nederlander zou je bijna om die reden tot de conclusie komen dat het verstandiger is vermogen in één of meer ondernemingen te steken, dan in bijvoorbeeld effecten.

De politiek heeft minder aandacht voor degenen die hun onderneming bij leven willen overdoen aan de volgende generatie. Op dit moment geldt de successiefaciliteit voor de overgang van ondernemingsvermogen ook als de onderneming wordt geschonken — of tegen een te lage prijs wordt overgedragen. Merkwaardig genoeg zijn veel ondernemers daarvan trouwens niet op de hoogte. Ook deze vrijstelling voor het schen-

kingsrecht wordt opgehoogd tot 75 procent. Maar die geldt alleen als de schenker ten minste 55 jaar oud is of voor 45 procent of meer arbeidsongeschikt. Mij is nooit duidelijk geworden waarom de nabestaanden van een ondernemer, die op 50-jarige leeftijd overlijdt, wél een beroep kunnen doen op de vrijstelling voor het successierecht. Terwijl degenen aan wie een 50-jarige ondernemer zijn bedrijf schenkt, geen aanspraak hebben op een vergelijkbare vrijstelling van schenkingsrecht. Aan deze ongelijkheid zou de Eerste Kamer wat moeten doen door van het kabinet te vragen de 55-jaarseis aanzienlijk te versoepelen.

Het tweede 'verbeterpunt' van het bestaande voorstel ligt op het terrein van de inkomstenbelasting (ib). En wel in het onderscheid dat hierbij wordt gemaakt tussen degenen die als ib-ondernemer opereren en ondernemers die dit doen via een vennootschap (dga's). Op aandringen van de Tweede Kamer worden de bestaande fiscale faciliteiten bij overdracht van een ib-onderneming in 2005 uitgebreid. Voor de dga — ongeveer eenderde deel van de ondernemers heeft deze status — is de wetgever evenwel minder ruimhartig. Het is ronduit verwonderlijk dat politiek Den Haag er kennelijk van uitgaat dat zij zichzelf beter kunnen redden dan hun collega's in de ib-sfeer. De dga die zijn onderneming — inclusief holdingvennootschap — verkoopt, is direct 25 procent aanmerkelijk-belangheffing (ab) verschuldigd over het verschil tussen de historische kostprijs en de verkoopprijs van zijn aandelen. Dat levert een liquiditeitsprobleem op als wordt afgesproken dat de koper de koopsom in termijnen zal voldoen — wat regelmatig gebeurt.

Alleen dga's die hun aandelen binnen de familie overdragen, kunnen — ook nu al — een beroep doen op een uitstelfaciliteit, waarbij de betaling van de ab-heffing renteloos over een periode van tien jaar mag worden uitgesmeerd. Maar de trend is juist dat dga's hun aandelen overdoen aan niet-familieleden. Ik vind dat de Eerste Kamer ook hier moet ingrijpen en de bestaande faciliteit voor gespreide betaling van de ab-heffing moet uitbreiden tot overdrachten aan derden.

Mr A.J. van Soelen is compagnon bij Spigthoff Advocaten & Belastingadviseurs Amsterdam.

